

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2350
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2024/42
Karar Numarası : 2024/193
Başvuran : İ. T.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın bulunduğu Ceza İnfaz Kurumundaki havalandırma bahçesinin üstüne fens teli çekilmesi nedenleriyle işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Koşu ve odaların havalandırma alanlarına fens teli çekildiğini, bu nedenle gökyüzünü görmelerinin ve radyo frekanslarına erişimin kısıtlandığını iddia etmekte ve mağduriyetinin giderilmesini talep etmektedir.

3. Muhatap Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü'nden alınan yazılı görüşte özetle;

a. 29/12/2004 tarihli ve 25685 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanununun 6'ncı maddesinde hükümlülerin ceza infaz kurumlarından kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen ve disiplin çerçevesinde güvenli bir biçimde tutulacakları ve Anayasa'da yer alan haklarının Kanun'da öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabileceği hükmünün bulunduğu,

b. Bu çerçevede Kurumda bulunan tüm havalandırma alanlarının üstüne fens teli çekildiği ve söz konusu uygulamanın ceza infaz kurumunda bulunmanın doğal bir sonucu olan hürriyeti bağlayıcı tedbir gereğince katlanılması mümkün ve muhtemel tedbir olduğu,

c. Nitekim Anayasa Mahkemesi'nin (AYM) de bu doğrultuda kararlar verdiği ifade edilmektedir.

4. Muhatapın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Söz konusu uygulamanın benzer durumdaki diğer ceza infaz kurumlarında bulunmadığı ve uygulamanın temel hak ve hürriyetlerin kısıtlanmasında elverişlilik ve orantılılık ilkelerini taşımadığı, çünkü söz konusu uygulamanın hangi güvenlik açığını kapattığının somut olarak belirtilmediği,

b. Diğer ceza infaz kurumlarında uygulanmayan uygulamanın ayrımcılık yasağını ve haber alma hürriyetini ihlal ettiği belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

17'nci maddesinde yer alan düzenleme şöyledir: *“Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz...”*

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; *“Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”* Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. Mezkur Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; *“özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği”* hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *“Karar türleri”* başlıklı 65'nci maddesine göre; *“Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.”*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

11. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

12. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

13. Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması, kendisine yapılan başvuruları işkence ve kötü muamele yasağı çerçevesinde incelemektedir. Bu bağlamda başvuran, başvuru konusu fens tellerinin ayrımcılık yasağını ve haber alma hürriyetini ihlal ettiğini ifade etmiş olsa da başvuru konusu olayın başvuranın maddi ve manevi varlığına müdahale teşkil etmesi ve Ulusal Önleme Mekanizmasının görev alanının işkence ve kötü muamele ile mücadele olması nedeniyle başvuru işkence ve kötü muamele yasağı çerçevesinde

incelenmiştir.

14. Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrasında, kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, haysiyeti ile bağdaşmayan bir ceza verilemeyeceği ve muameleye maruz bırakılmayacağı hükmü haizdir.

15. İşkence ve kötü muamele yasağı Anayasa'da olduğu gibi pek çok ulusal ve uluslararası insan hakları metinlerinin en temel hükümlerinden biri olup devletin alıkonulmuş kişilere işkence, kötü muamele, gayri insani ve küçültücü muamele veya ceza uygulanamayacağını ifade etmektedir. Bu kapsamda devletlerin negatif ve pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır.

16. Devletler işkence ve kötü muameleye karşı negatif yükümlülükleri kapsamında bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı göstererek kişilere fiziksel ve ruhsal zarar vermemelidir. Bu yükümlülük mutlak nitelikte olup hem Anayasa'da hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde herhangi bir istisnaya sahip değildir.

17. Ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin hakları, tutulmanın kaçınılmaz sonucu olarak ve suçun önlenmesi, disiplinin ve kurum güvenliğinin sağlanması gibi makul gerekçelere dayanarak ölçülülük ilkesine uygun biçimde sınırlandırılabilir (AYM, *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para.35).

18. AYM'ye göre ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülerin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamındaki güvenceleri açısından ilk değerlendirilmesi gereken husus idarenin uygulamalarının asgari ağırlıkta olup olmadığıdır. Mahkeme bu çerçevede yapılacak değerlendirmede olayın tüm koşullarının dikkate alınması ve müdahalenin yoğunluğu, süresi, fiziksel ve ruhsal etkisi gibi olguların göz önünde tutulması gerektiğini belirtmektedir (AYM, *Müjdat Gürbüz*, B.No: 2017/36529, 23/5/2018, para.81).

19. 5275 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinde hükümlülerin ceza infaz kurumlarında kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen ve disiplin çerçevesinde güvenli bir biçimde tutulacakları ve Anayasa'da yer alan haklarının Kanun'da öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabileceği düzenlenmiştir. Mezkur Kanun hükmü ile idare, tutuklu ve hükümlülerin güvenliği ile kurumda düzenin ve disiplinin sağlanması adına işlem tesis edebilmektedir.

20. Somut başvuru yukarıdaki mevzuat hükümleri çerçevesinde değerlendirildiğinde, Ceza İnfaz Kurumu İdaresinin 5275 sayılı Kanun'un 6'ncı maddesi gereğince işlem tesis ettiği anlaşılmıştır.

21. Söz konusu işlemin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında asgari ağırlıkta olup olmadığını değerlendirmek üzere, başvuruya konu fens tellerinin fotoğrafları İdare'den talep edilmiştir. Fotoğraflar üzerinden yapılan incelemede, tellerin tek kat ve aralıklarının geniş olduğu, havalandırma alanının gökyüzü ile olan temasını kesmediği ve doğal ışığı engellemediği görülmüştür.

22. Bu bağlamda başvuru konusu uygulamada İdarenin kanuni dayanakları olduğu, uygulamanın makul gerekçelerle açıklanabildiği, tutuklu ve hükümlüler için tutulmanın doğal sonuçlarının ötesine geçen çekilmez bir durum oluşmadığı, dolayısıyla kötü muamele yasağının asgari eşliğini aşmadığı ve kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

15/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye